

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru insertiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Monarhul și popoarele Sale

Cătră popoarele Mele.

Cea mai grea și cea mai nemiloasă
cercare m'a ajuns pe Mine și Casa Mea.

Consoarta Mea, decorarea tronului
Meu, credincioasa Mea soție, care în
cele mai grele ciasuri ale vieții mi-a
fost mângâiere și sprigin, în care am
perdut mai mult decât aș putea spune
— nu mai este! O fatalitate îngrozitoare
a răpit-o dela Mine și popoarele Mele.

O mână ucigașe, unealta acelei pa-
timi nebune, care țintește la nimicirea
ordinei sociale existente, și-a ridicat
pumnalul contra uneia dintre cele mai
nobile femei, și cu o ură oarbă și fără
scop a străpuns inima, care ură n'a cu-
noscut și care numai pentru bine a bătut.

În mijlocul acelei dureri nemărginite,
ce m'a ajuns pe Mine și Casa Mea, în
fața acelei fapte ne mai auzite, care a
înfiorat lumea întreagă, este mai înainte
de toate vocea iubitelor Mele popoare,
care îmi ușurează inima. Când în fața
hotărârei dumnezeiești, care Mi-a aplicat
o lovitură atât de grea și necuprinsă,
Mă închin cu venerațiune, trebuie să
aduc mulțumită Provedinței pentru ma-
rea comoară, ce Mi-a conservat: iubirea
și fidelitatea milioanelor, ce în ora su-
ferinței Mă încunjură pe Mine și Fami-
lia mea.

În apropiere și în depărtare, în sus
și în jos s'a manifestat în mii de forme
doliul și durerea pentru fericita în Dom-
nul Impărătesă și Regină. Intr'o miș-
cătoare armonie răsună de pe toate
buzele plângerea pentru pierderea ire-
parabilă, ca un echou fidel la ceea-ce
simt în sufletul Meu.

Precum Eu voi păstra cu sfințenie
până la moarte memoria iubitei Mele
soții, tot așa grațitudinea și stima po-
poarelor Mele, îi vor ridica ei monu-
ment durabil pentru toate timpurile.

Din adâncul inimii Mele măhnite
mulțumesc fiecăruia pentru acest gaj
mai nou al simpatiei devotate.

Atunci, când vocile sârbătorești, ce
erau să răsună în acest an, trebuie să
amuzească, reamintirea de nenumăratele
dovezi ale alipirii și sentimentului comun
fidel, îmi rămâne ca cel mai prețios
dar, ce Mi-l dau popoarele Mele.

Comuniunea durerii constituie o nouă
și intimă legătură între tron și patrie.
Iubirea nestrămutată a popoarelor Mele
Mă întărește nu numai în acel senti-
ment potențat al datoriei, ca să perse-
verez în misiunea ce-Mi este incredin-
țată, ci Mă întărește totodată și în spe-
ranța succesului. Implor pe Atotputer-
nicul, care M'a lovit atât de greu, să-Mi
deed încă putere de a putea duce la
sfârșit aceea, spre ce sunt chemat. Il
rog să binecuvinte popoarele Mele și
să le lumineze, spre a afla calea iubirii
și a buneînțelegerii, pe care înaintând
se înflorească și să devină fericite.

Dat în Schönbrunn, la 16 Septem-
vrie 1898.

Francisc Iosif m. p.

Acesta este Manifestul ce l-a adresat
iubitul nostru Monarch tuturor popoarelor
Sale, din tristul incident al morții M. Sale
Impărătesei și Regine Elisabeta.

Cetind acest Manifest, sufletul ni-se umple
de bucurie, văzând că M. Sa și în urma celei
mai mari nenorociri ce a întâmpinat, decis
este ca și mai departe să stee neclintit în
fruntea destinelor acestei țeri.

Bucuria și mângâierea ne sunt cu atât
mai mari, cu cât se svonise în țeară, după-
cum am amintit și noi în nrul trecut, că Im-
păratul în urma acestei crude lovituri se va
retrage dela conducerea mai departe a afa-
cerilor țerii.

Acest Manifest cald însă, isvorit din inima
sinceră și iubitoare a M. Sale față de toate
popoarele Sale, ne întărește și sufletele noas-
tre, atât de sdrobite la auzul cuvintelor:
»Acum totul s'a sfârșit!«

Ne place a crede, că popoarele încă își
vor ști manifesta recunoștința lor față de
acest Manifest, și aceasta nu prin alta, decât
prin viețuirea în bunăînțelegere unele cu al-
tele, ceea-ce reese și din cuprinsul Mani-
festului.

S'a împlinit săptămâna, de când ca-
davrul M. S. Impărătesei-Regine Elisa-
beta, a fost pus în cripta familiară a
Habsburgilor din capela Capucinilor, spre
vecinică odihnă.

În această zi, Viena, reședința M. S.
Impăratului, a îmbrăcat un doliu, ca-și-
care, poate, nici-când nu a mai văzut.

Lumea vieneză, încă de dimineața
alerga spre biserica palatului, pentru a-și
lua rămas bun dela mama lor cea bună,
căreia nu i-a fost rînduită de soarte o
moarte naturală, ci a trebuit să pără-
sască această lume, străpunsă fiindu-
i inima cu un pumnal de mâna unui om
fără D-zeu și fără de nici o lege.

Mare a fost durerea sufletească în
acea zi nu numai a locuitorilor însuși
orașului Viena, ci a tuturor cetățenilor
din această țeară, ba chiar și a altor
țeri străine, cari prin nesfârșite telegrame
de condolență trimise neconsolatului ei
sof, și-au arătat adâncă durere de care
au fost cuprinse sufletele lor.

Vieța întreagă i-a fost mai mult
un lanț de dureri, căci de puține zile
de bucurie a fost părtașe.

Trupul ei sdrobot de multele nenor-
ociri ce le-a întâmpinat în această vale
a plângerilor, a fost așezat lângă al
preaiubitului ei fiu Rudolf, ear' sufletul
ei nobil și-a luat sborul spre împărăția
cerurilor, unde nu este durere, nici sus-
pinare, ci vieță fără de sfârșit.

Odichnească în pace, căci memoria
ei va rămânea neștersă din inimile
popoarelor sale iubite!

Eu și unele amănunte asupra de-
curgerii înmormântării:

Din Geneva la Viena.

În tot drumul dela Geneva până la Viena
la toate satele și orașele, clopotele bisericilor
sunau jalnic, ear' lumea era adunată pe la
gări, unde plângând și cu capetele descoperi-
te așteptau să vadă trenul ce duce acel si-
criu, în care zac rămășițele pământești ale
scumpei Impărătese.

Sosirea trenului mortuar în Viena.

Joi în săptămâna trecută la orele 10 seara
a sosit în Viena trenul ce aducea sicriul în
care era așezat cadavrul M. S. Impărătesei
Elisabeta. Miile de oameni, cari așteptau la
gară, au isbucnit în plânsete amare. Sicriul,
care a fost așezat în al optălea cupeu, a
fost coborât de cătră opt lachei, îmbrăcați în
negru și dus în sala de așteptare, care ase-
menea a fost îmbrăcată în postav negru.
După-ce au așezat sicriul în mijlocul salei pe
un catafalc, s'a făcut prohodul de cătră preoții
Curții: Laurențiu Mayer, asistat de numeroasă
preoțime. După săvârșirea prohodului, sicriul
a fost ridicat și dus în carul funebru, tras
de 6 armăsari.

Carul funebru, după care urmau alte două,
încărcate de cununi în diferitele colori ale
popoarelor din lume, înainta foarte încet.

Acuma s'a putut vedea cât de mult Im-
părăteasa a fost iubită din partea tuturor,
deoare-ce mulțimea la trecerea carului pe
dinaintea sa, își descoperea capetele și plân-
gea amar.

La biserică.

Preoțimea aștepta carul mortuar la poarta
Burgului, unde a și ajuns la 11 ore. Tot la
11 ore a ajuns acolo și M. Sa. Impăratul,
venind dela Schönbrunn într'o trăsură închisă
de Curte. La scoborirea din trăsură s'a în-
chinat, ear' un preot îmbrăcat în ornate l-a
stropit cu apă sfințită. Încungiurat de archi-
ducesa Valeria Maria și archiducele Francisc
Salvator, s'a dus în biserică.

La aducerea sicriului, Impăratul a început
a plânge și nu mai biruia a-și șterge lacri-
mile ce se rostogoleau pe față. Asemenea
plângea și archiducea Valeria Maria, răzimân-
du-se pe brațul bătrânului ei tată.

Sicriul așezat pe catafalc, a fost jur îm-
pregiur încungiurat de lumini de ceară. Preotul
Curții, Mayer, a sfințit de nou sicriul,
ear' după aceea a fost încuiat de cătră ma-
reșalul Curții, după-ce și M. Sa Impăratul,
însoțit de toți jalnicii asistenți, au părăsit
biserica.

Înmormântarea.

Sâmbătă după amiază la 4 ore s'a început
înmormântarea. Clopotele dela toate bisericile
aduceau aceasta la cunoștința tuturor prin
jalnicul lor sunet. Spre capela Capucinilor
alerga lumea din toate părțile cu miile. Toate
ferestrele, pe unde avea să treacă conductul
erau pline de oameni. Felinarele de pe străzi
aprinse și îmbrăcate în negru. Prăvăliile au
fost închise. Din cauza îmbulzelii celei mari,
mulți au leșinat și au căzut la pământ. Intra-
rea în capelă a fost foarte restrinsă, așa în-
cât chiar și presidenții ambelor case maghiare,
precum și primarii Budapestei au trebuit să
se mulțumească cu locul ce li-a fost păstrat.

M. S. Impăratul a sosit abia cu puțin înainte
de orele 4, însoțit de Impăratul Wilhelm. Pe
față i-se vedeau urmele durerilor din timpul
din urmă, și ori-cât de mult voia să-și as-
cundă durerea, totuși n'a putut pune capăt
lacrimilor ce-i curgeau pe față. Cardinalul
Gruscha a dat binecuvânterea, și după săvâr-
șirea slujbei, în decursul căreia M. S. în con-
tinuu a lacrimat, sicriul a fost ridicat și dus în
carul mortuar, ce aștepta în Curtea elvețiană.

În capela Burgului.

Pe la trei ore și jumătate au început a
suna clopotele dela biserica Capucinilor, pre-
cum și dela celelalte biserici din Viena. Du-
pă-ce mării oficanți ai Curții au ocupat loc
în biserică, au venit și domnitorii străini.
Amintim la locul acesta pe următorii: Wilhelm,
impăratul Germaniei, Regele Carol al Româ-
niei, Marele principe Alexits, reprezentantul
Țarului, Regele Sârbiei Alexandru, Prințul
regent al Bavariei Luitpold, moștenitorul de
tron al Greciei, Constantin, Teodor Carol,
frate al Impărătesei și Prinț de Bavaria, dim-
preună cu principesa și două fiice, Prințul
Alfred de Coburg, Principele Bulgariei Fer-
dinand, Regele Saxoniei Albert, Moștenitorul
de tron al Italiei Victor Emanuil, represen-
tantul Reginei Angliei, Prințul George, Moș-
tenitorul de tron al Muntenegrului Danilo,
Marele Principe Nicolae, Prințul de Parma
Robert și soția, Pricipesa Maria Antonia,
Principesa de Württemberg Maria Teresia,
Principesa de Hanovera Maria, Marele Principe
de Oldenburg, Augustin, Prinții Alfred, Filip,
Leopold, Augustin, Leopold Augustin și Lu-
dovic de Coburg-Gotha, Prințul Albert, Prințul
de Reuss Enric XXIV, Prințul de Württemberg
Nicolae, Prinții de Bavaria Sigfrid și Cristian,
Prințul Albert de Belgia, Prințul Rohan, Marele
Principe de Veimar, Wilhelm, etc. etc.

Conductul.

O brigadă de călăreți mergea înainte, fă-
când loc conductului. După călăreți a urmat
tot felul de soldați și personal de-al Curții.
Carul mortuar a fost tras de 8 cai negri.
Conductul a plecat din piața Burgului tre-
când prin piețele s. Mihaiu, s. Iosif, apoi
prin stradele Augustini și Tegethof până la
Neuer-Markt, unde se află capela Capucinilor.
Aci sicriul a fost luat din car și dus în ca-
pelă, unde a fost așezat pe un catafalc negru
încungiurat de lumini. Momentul a fost sgu-
duitor de inimi și nimeni nu va da uitării
acel moment, în care a zărit scumpul sicriu
și tristul convoiu.

La capelă.

Dr. Gruscha, primatul Vaszary, cardinalul
Schlauch și metropolitul Mihály au primit
sicriul. După sicriu veniau dignitarii bisericești.
Pentru-ca biserica să fie destul de spațioasă,
scaunele și toate celelalte obiecte au fost în-
lăturate. Impăratul a fost primit de călugării
ordului Capucinilor, cari apoi l-au condus în
refector, unde s'au adunat și domnitorii și
prinții străini. La apropierea conductului, s'au
dus cu toții în capelă. La intrarea în capelă
M. Sa Impăratul a avut de-adreapta pe Im-
păratul Wilhelm. Aci a îngenunchiat înaintea
altarului, ear' după aceea s'a dus la locul
obiceiuit de rugăciune. În capelă s'a adresat
archiduceselor Gizela și Valeria Maria, făcân-
du-le un semn, prin care a dat să înțeleagă,

ca să se silească să-și stăpânească cât numai se poate durerea cea mare. Lângă M. Sa Impăratul au luat parte Impăratul Wilhelm, Regele României, al Sârbiei, Prințul regent al Bavariei, Regele Saxoniei, moștenitorul de tron al Italiei și Marele Prinț Alexandru. Arhiducesa Stefania, arhiducele Francisc Salvator precum și ceilalți rudeni, au stat în partea dreaptă a capelei. Deodată s'au desfășurat perdelele uși capelei și șese lachei ai Curții au adus sicriul. Preoțimea a intonat cântarea bisericească »Asperges«. M. Sa intrată era de emoționat de tragedia momentului, încât nu-și mai lua ochii de pe sicriu. Serviciile funebre au fost ținute de către cardinalul Gruscha. În decursul binecuvântării, corul imperial a executat duioasa melodie »Libera«, care a stors lacrimi din ochii tuturor celor de față. Când a ajuns la cel din urmă rămas bun, M. Sa atât a fost de emoționat, încât lacrimile îi curgeau șiroaie și le ștergea cu mâna. Nici chiar domnitorii străini nu și-au putut înăbuși plânsul, ci au început a plânge, asemenea și preoții. La sfârșitul binecuvântării între accentele duioase ale cântării »Miserere«, sicriul a fost ridicat și urmat de purtătorii faclelor și de către Capușini, cari cântau, a fost coborât în criptă. În frunte mergea primămatele Gruscha, după el Impăratul, arhiducele Francisc Salvator, Prințul Bavariei Leopold și prințul Bavariei Dr. Teodor, frațele Impărătesei. După acestia au mers prim mareșalul Curții și fostul prim mareșal al Impărătesei. În criptă s'a făcut o nouă binecuvântare. După sfârșitul rugăciunilor primul mareșal de Curte a predat sicriul priorului Capușinilor, cu următoarele cuvinte: »Aceasta e scumpa defunctă, pe care o încredințăm grijei Voastre«. Priorul Capușinilor Volf a răspuns la acestea: »Vom griji cu acuratețe de scumpa defunctă«. Timp de 15 minute M. Sa a stat în criptă, după-ce luându-și încă odată rămas bun dela iubita-i soție, s'a întors în capelă, plângând într'una. Aci a dat semn de plecare, invitând pe Impăratul Germaniei, ca să meargă înainte, și așa s'au dus apoi la palatul imperial.

Doliul curții române și telegrama de condolență a Regelui Carol.

Din privilegiul încetării din viață a M. S. Impărătesei Elisabeta, Curtea română a luat doliu de 4 săptămâni, începând din 30 Aug. v. Eată și textul telegramii de condolență ce Regele Carol a trimis din Ragaz Impăratului nostru:

»Ne lipsesc cuvinte pentru a exprima adâncă Noastră durere cu ocazia nenorocirii fără nume, care te-a lovit. Rugăm cerul să-ți

vie în ajutor și să-ți dea putere să înduri cu resignare această teribilă suferință.

Regele Carol despre Elveția.

Regele Carol ducându-se dela Ragaz la Zürich, pentru a depune o cunună pe sicriul Impărătesei, a avut acolo o convorbire cu un înalt personaj, zicând între altele despre Elveția, că trebuie să-și schimbe legile, mai ales cele privitoare la anarhiști.

— Dacă aceasta nu se va face, a zis Regele, noi capete încoronate ne vom feri de a mai călca pe pământul Elveției.

Sărbările iubilare nu se vor ținea.

Sărbările iubilare ce erau să se țină din privilegiul domniei de 50 ani ai M. Sa Impăratului, în urma morții neașteptate a Reginei, nu se vor ținea.

Chiar și servirea missei festive în biserica Sf. Stefan este sistată.

Orăștia în ziua înmormântării.

Sâmbătă, în ziua înmormântării, foarte multe case, cari până aci nu au arborat steaguri negre, le-au arborat încă des-de-dimineață, așa încât abia puteai zări unde și unde câte o casă, care să nu anunțe durerea mare de care au fost cuprinși cu toții.

La 2 ore d. m. toate prăvăliile s'au închis.

Pe la 4 ore clopotele dela toate bisericile din loc anunțau jalnic momentul sfâșietor, în care M. Sa Impărăteasa-Regină a fost dusă spre locul vecinicii.

La biserica romano-catolică s'a ținut înainte de prânz un serviciu divin, pentru odichna sufletului M. S. Impărătesei.

Felinarele de pe străzi au fost aprinse și îmbrăcate în doliu. Mulțimea, în haine negre, circula pe stradele orașului.

Studenții dela gimnasiu și-au manifestat doliul lor prin purtarea de pantlici negre la mâna stângă.

Nenorocirile Casei Habsburgice.

Nici că-și poate cineva închipui, că ar fi cu puțință ca atâtea nenorociri să treacă peste vre-o casă domnitore, câte, durere, au trecut peste Casa habsburgică, încă înainte de asta cu vre-o șase sute de ani.

Nu mai puțin decât 12 membri ai acestei Case și-au pus ei însuși capăt vieții.

Nenorocirile înfiorătoare ce au trecut peste capetele urmașilor lui Rudolf, întemeietorul Casei habsburgice, sunt multe.

Un membru al acestei Case s'a înecat în valurile Rinului, al doilea a căzut jertfă junghiat fiind de nepotul său, al treilea a fost sfâșiat pe câmpia Sempach, al patrulea a fost

sdrobot de potcoavele calului. Șese dintre ei au beut păharul plin de venin, și astfel au scăpat de lumea aceasta. Al unsprezecelea a murit în urma cercetărilor de noue lucruri, ear' al 12-lea, Impăratul Maximilian, a fost împușcat de răsculații din Mexico.

Cele mai dese și mai crunte lovituri le-a îndurat însă, în decurs de 31 ani, dela 1867 încoace, Impăratul nostru.

În 1867, 19 Iunie, a murit Impăratul Maximilian, frațele Monarchului nostru.

Soția Impăratului Maximilian, ne mai putând suporta lovitura crudă cauzată prin moartea soțului ei, a înebunit, și în starea aceasta tristă se află încă și în ziua de astăzi.

Nepotul Impărătesei Ludovic, Regele Bavariei, încă a înebunit și s'a aruncat în lacul dela Staremberg.

În 30 Ianuarie 1889, singurul fecior al părechi împărătești, moștenitorul de Tron Rudolf, a fost găsit mort, cu capul sdrobot de gloanțe.

Această înfiorătoare știre nimeni n'a îndrăsnit să o aducă la cunoștința Impăratului, decât însăși Impărăteasa-Regină Elisabeta, care suspinând a zis: »A murit Rudolf!« și apăsată de dureri a căzut la pământ.

Nu mult după aceasta s'a pierdut pe largul mării arhiducele Ioan, care și-a luat numele de Ioan Orth, încât nici azi nu se știe de a murit ori ba.

Arhiducele Wilhelm, a fost aruncat de pe calul său, care s'a spărit de tramvaiul electric din Baden, încât din căzătură i-a urmat moartea.

În 1895, 6 Sept., Ladislau, fiul arhiducei Iosif, și-a curmat viața slobozindu-și un glonț.

Cu o jumătate de an înainte arhiducesa Sofia, sora Impărătesei, a căzut pradă flăcărilor focului ce a izbucnit în bazarul de binefacere din Paris.

Și acum, după toate acestea, ca să fie cupa durerilor plină, a urmat moartea Impărătesei Elisabeta, cauzată prin mâna ucigașe a unui om fără D-zeu, care nu voește să știe de nici olegă în această lume.

Câte vor mai trece încă peste capul iubitului nostru Impărat, atât de des și de crunt lovit din partea nemiloasei sorți, numai bunul D-zeu o știe.

Amănunte despre Lucheni.

Lucheni, ucigașul M. S. Impărătesei, a scris din închisoarea în care de prezent se află, o scrisoare jurnalului »Don Marcio« din Neapol. Scrisoarea e făcută într'o limbă franțuză foarte stricată, cuprinsul ei însă nu-l arată pe Lucheni nici-decum de un om mai de

rînd. Prin niște cuvinte ironice, el roagă pe editorul acestui ziar, ca să atace pe toți cari voesc ca să-l prezente înaintea lumii ca pe un criminal. El zice mai departe, că toți aceia, cari zic că a săvârșit această faptă din cauza miseriei, se înșală. Toți suveranii și toți miniștrii, zice Lucheni, ar trebui curățiți de pe fața pământului, cine vrea să mănânce, acela să lucre.

*

La interogator, Lucheni a zis că voește să arate că nu e nici nebun, nici miserabil. El a recunoscut pila de a lui și că a cumpărat-o din Lausanne. După acestea a spus și vre-o câteva trăsături din viața sa.

Zice că s'a născut în Paris, dar' părinții nu și-i cunoaște. Cele dintâi impresii, de care își aduce aminte, le-a primit în spitalul din Parma. Când a fost de 10 ani l-au dat însă afară, spunându-i, că acum își poate câștiga pâinea și singur. Până la vîrsta de 20 ani a lucrat prin mai multe fabrici din Parma, când apoi s'a dus la miliție. Treccându-i anii de serviciu militar, s'a dus la Neapol, unde a intrat ca servitor într'o casă princiară.

El zice că stăpânii lui au tratat destul de bine cu dînsul, dar' cu toate acestea, ideea lui totdeauna a fost ca să fie anarchist, ceea ce a și devenit, fără să știe.

Eșind din serviciu, el a umblat prin Italia și a lucrat 8 săptămâni în cantonul Zürich, ca terasier. Prin 1894 a plecat la Viena, ear' de aci la Budapesta, unde a petrecut 3 luni, vîzînd în acel timp și pe Impărăteasa de două ori. După acestea își scoase un bilet de drum, pentru Fiume, de unde apoi a plecat pe jos la Triest. Consulul italian de acolo l'a refuzat spriginul, ba l'a dat și pe mâna poliției, care l'a deținut 4 zile în arest și după aceea l'a escortat la graniță. A muncit apoi ear' prin mai multe orașe italienești; s'a dus și prin Lausanne, unde au cercetat foarte des cluburile socialiste și anarchiste.

Ucigașul se pare că nu are nici o remușcare. Vorbește foarte clar și corect.

*

»Neue Freie Presse« spune, că un raportor al său, a avut ocazia de a vedea pe Lucheni. După-ce s'a sfârșit interogatorul, judele de instrucție Lechet a eșit din cabinetul său, lăsând ușa deschisă, și Lucheni a fost adus în coridor.

Ucigașul răspundea la toate întrebările cu o liniște de necrezut.

— Unde erai la 30 August, când Impărăteasa a venit la Territet? l'a întrebat judecătorul.

— Mercuri, răspunde Lucheni, eram încă la binaua edificiului postal.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Cum am învins.

(Nuvelă)

Trecuseră zilele frumoase ale verii cu duiosul glas de greeri, cu bizăitul jalnic al roiului de musculițe, cu acel farmec răpitor al miilor de flori de fîn, cu simfonia blândă a unui popor de pășerele, cu freamțul frunzelor de plopi, cu gingașul miros de flori de teiu și cu câte alte note caracteristice ale lunilor de vară și sosise zilele răcoroase, une-ori senine, alte-ori posomorite ale toamnei, cu crivețul rece ca ghița, cu amortirea miilor de vietăți, cu veștejirea codrului, cu tăcerea duioasă, une-ori jalnică, întreruptă când și când prin geamăt de vînt și sbieret de tauri.

O neliniște cumplită domnea în tot satul. Nu auziai vorbindu-se de cât de moarte, cași-când cioma ar fi început să secrete ogoarele de generații omenești. Ceva misterios! În inima fiecăruia era când o frică grozavă, când un pic de nădejde... de entuziasm!...

Seara o agitație groznică, aci veselă, aci tristă, și apoi totul reîntra într'o tăcere mormentală, încât credeai că și apele dorm. Puțin numai și câinii, ca niște prevestitori de rele, începeau să urle... să urle a pustiu... Luna se roșise pe de margini și prin case nu auziai decât suspinuri de femei, ear' p'afară geamătul fioros al crivețului... Cu un accent as-

cuțit, ce-ți lua auzul, venia la ureche câte un voi eșit din fundul inimei și imediat o rugăciune smerită a pruncilor înălțată către Dumnezeu, în care numele de tată era năbușit în plâns.

Părea că se astîmpărase acest sgomot și că Dumnezeu oțelindu-și pe toți în suferințe, o desinteresare și o nepăsare generală domnia peste toți, când, cu sosirea unei seri fericite, sosi în tot satul un cuvînt norocos: »Isbînda e a noastră... am răpus pe Turc«.

»Bravo bărbaților noștri! strigau femeile, alam să fie tatil ziceau copilașii, să trăiască copiii noștri că știu să se lupte voiniceștel îngânau bătrânii!...

Și n'a trecut vreme multă de atunci și lângă un foc, deasupra căruia ferbea o căldare cu mălaiu, ședeau doi bătrâni răzimați în toege; ear' deasupra luna ivindu-se când și când la încheieturile norilor îi privia galeș.

— Așa, cuscre!.. așa a fost ursita lor, așa a vrut Dumnezeu și noroc bun! Înaintea lui Sfântu, nu putem zice un cuvînt...

— Fie, măi cuscre, că par'că a fost un făcut!.. Totdeodată așa... și Neculai al meu și Andreiu al dumitale să moară din atîția voinici ai satului, amîndoi cumnați buni, nu glumă?!

— Dumnezeu să-i ierte și să le fie țîrîna ușoară, mă, că țerice or fi de ei, că au murit pentru țeară: dar' e neferice de sîrmanii lor copilași și de bietecele nurori, amîndouă surioarele! Cum au rămas ele vîdane... toată ziua se bocesc, sîrmanele!

— Ce o fi asta, măi cuscrișorule, de cătăva vreme nu e noapte dela Dumnezeu să nu vizez pe Bada al Ilinchii, unde vine cu Nicolae al meu de mîna, așa cu piciorul rupt de ghiuleaua tunului și cu pieptul străpuns de gloanțe.

— Mă, mare minune, biata Smărăndica se topește cu plînsul. Toată ziua se bocește, își rupe pîrul și se bate cu pumnii în cap; ear' sîrmanul Urseiu, când o aude plîngînd, începe să urle, de te ia groaza. Baba mea s'a uscat cum e o corlată; toată nopticica plînge... plînge mereu. Când ai vedea-o juri că-i meliță. Nu știu zău, ce să-i mai fac?

— Dar', măi cuscre, eu mă mai gîndesc una... au perit mai mulți, mă, nu numai ai noștri, și eu zic că nu se cade să ne jelim așa, când ei au murit pentru noi, pentru țară și pentru moșioara lor.

— Bine zici, zeu, că mulți au mai murit! Dincolo la Medelniceru, în sat, ci-că, n'a rămas nici unul, măi cuscre, și au fost șapte voinici cu toții dimpreună.

— Dumnezeu să-i ierte, cuscre, așa a tost să fie, și pace. Dar' n'ai auzit mai bine cum, ci-că, așa din chiar Doamne, măi frățioare, să iasă și pîrdalnicul ăsta de răsbou?

— Păi că n'aveam să ne prăpădim noi copilașii, măi cuscre, de nu venia Domnitorului nostru o hîrtie dela țarul Nicolae, că să vie în ajutor, că Turcii erau să-l arunce în Dunăre cu toți Muscalii lui ăia înalți ca muntele și roșii ca sfecla.

— Da bine, măi frățioare, cum bag eu de seamă, ai dracului oameni sunt Muscalii ăștia... de un cărd de vreme nu se mai lasă, nenșorule, de fel, de capul Turcului. Ce o fi avînd de gînd?

— Păi de, cuscre, gîndul Muscalului e mare... dar' după-cum mi-a spus Nică al babii Zinchii, de nu eram noi Românii, se faceau toți Muscalii mormoloci în Dunăre.

— Da ai noștri au fost puțini de tot pe lângă tabăra muscălească și țurcească.

— Puțini, puțini, dar' oameni vrednici, nu bătaie de joc, ci-că, băgase în friguri pe Turci colo la reduta aia, la Grivița, la Plevna... da ce mai halandala, măi cuscre, dar' sultanul ce păți? Nu mi-ți-l-a prins și l'a dat Domnitorului nostru ca p'un curcan de plocon?

— Bre... bre! da vrednici au fost, nu glumă, zeu! Ai vîzut, frățioare, ce frică era în sat la noi? Ba părintele Stan ne dedea mereu grije: »Rugați-vă, tată, să ne dea Dumnezeu nouă isbînda, că mult am mai suferit și noi dela Turc«.

— Ce să zici, cuscre, crezi dumneata că am căpîtat noi isbînda pentru-c'am fost meșteri în bătaie, ori pentru-c'am fost mulți? Doamne ferește, n'auziai ce spunea ieri alde Alecu, ci-că, noi suntem un pumn de oameni pe lângă Turcii ăia fioroși și mulți ca spuza mării.

— Om fi, zeu!

— Da nu te uii dumneata, măi cuscre, că Românii la a mai mică treabă se închină

— Te-ai servit la săvârșirea crimei de mâna stângă?

— O, nu! răspuse el, eu mă servesc totdeauna de dreapta. Și de astă-dată tot cu dreapta am dat lovitură.

Acțiunea Lucheni a zămbit puțin, s'a închinat și a arătat cu mâna cum a lovit.

Ochii îi sclipiră sălbatic și zămbetul înfricoșat ear' s'a ivit pe fața sa. Substitutul 'l-a întrebat: »Dacă ai fi putut ucide pe Humbert ori pe Crispi, ai fi făcut-o?»

Lucheni răspuse: »Pe regele cu bucurie, dar' pe Crispi nu, o nu! Crispi e un hoț, a furat 500.000 de lire. Eu aș fi furat mai mult în locul lui. În fața unui tâlhar trebuie să-ți scoți pălăria. Nu omor eu pe un tâlhar!»

Apoi încep să rîdă. Chiar și judecătorul nu și-a putut stăpâni spaima, cu toate-că e dedat cu felul de exprimare al ucigașului. După acestea Lucheni tăcu, dar' zimbă mereu, e un zimbet caracteristic, cu care întimpină pe ori-cine.

Un funcționar dela tribunal spune, că Lucheni se prezintă ca un om fericit, căruia i-s'a întâmplat un mare bine. În 13 Sept. n. dimineața, Lucheni 'l-a salutat cu vorbele: »Bună dimineața! Ce faci? Am dormit foarte bine!»

Judecata i-se va aduce pe la sfârșitul lunii Octomvrie, de cătră jurații din Geneva.

Consistorul sârbesc contra dotării olerului.

Ministrul ung. de culte a invitat și pe Consistorul eparchial sârbesc din Vârșet, ca să-și pună la dispoziție numele acelor preoți, cari crede dînsul că ar avea lipsă de ajutorul statului. Acest consistor a ținut în 24 Aug. o ședință asupra acestei chestii, sub președința dlui protopop Alexandru Stoianovici din Vârșet.

Au hotărît cu *unanimitate* ca să facă cunoscut ministrului, »că în diecesă Vârșetului nu se află nici un singur preot, care ar avea lipsă de acel ajutor al statului».

Deoarece acel preot, care ar primi acest fel de ajutor al statului, ar fi silit să se bage în slujba ideii de stat național maghiar, și a se supune puterii disciplinare a ministrului, prin ceea-ce ar călca autonomia bisericii sârbești. Dacă guvernul unguresc voeste să ajute preoțimea săracă, atunci să pună la dispoziția Consistorului acel ajutor, care sigur își va ști face datorința cu mult mai bine decât ministrul unguresc.

O hotărîre aceasta, care este vrednică de toată lauda. Prin aceasta confracții nostri sârbi

și zice: »Stăntă cruce ajută». Așa e el dela Dumnezeu să fie cu credință și Dumnezeu nici-odată nu-l lasă.

— Bine zici, măi cuscre. Mare e puterea lui Dumnezeu. Toată lumea, ai văzut, venise la biserică. Și cum mai plîngea și cum se ruga și copilașul ăl mic, ca să ne ajute Dumnezeu! Ce să zici, cuscre, sunt om bătrân, mare, și iacă am plîns și eu mai rău decât copilașii ăi mici.

— Dar' bine că nu ne-a fost ruga și lacrimile înzadar, măi cuscre; bun e Dumnezeu sfântul, ai văzut cum ne-a ajutat de am căpăt noi isbânda. (Va urma.)

Dar' sârmanul drumar!

Un biet cioroiu mergea într'o seară de iarnă dintr'un sat în altul. Frigul creștea din ce în ce tot mai mult, ear' el era îmbrăcat cu o cămașă ruptă și petecită ca vai de ea. Merse cioroiul nostru cât merse, până când dela o vreme ne mai știind ce să se facă de frig, se oprî în loc și văzînd pe marginea drumului un mărăcin, hotărî să-și facă cort dintr'însul. Își desbracă cămașa și o aruncă deasupra mărăcinului, ear' el se virî dedesupt. Dar' unde naiba să-și fie mai cald acum.

»Vai săracul de mine!» se tînguia bietul țigan. »Io-'s în cort și-'s mai mort; dar' sârmanul drumar, ce-o fi de capul lui!»

au dat dovadă cât de mult țin ei ca autonomia lor bisericească întru nimic să nu poată fi știrbită.

CORESPONDENȚA

Câmpuri-Surduc, în Septembrie 1898.
Onorată Redacție!

De un timp îndelungat ne străduim a ne isprăvi o sf. biserică, unde credincioșii noștri să-și afle mîngăierea sufletească. Predând edificarea noii biserici dlui Nicolae Părau din Orăștie, dînsul pe lângă o silință bravă, și întotdeauna în cea mai bună înțelegere cu noi, a terminat noua biserică, cu toate-că din partea noastră încă nu ne sunt terminate agendele, și după-cum am anunțat Duminecă în 30 August (11 Septembrie) s'a îndeplinit actul sfințirii acestei biserici.

Acest act s'a îndeplinit din partea Preaonoratului Domn protopresbiter Avram P. Păcurariu din Ilia, ca delegatul Excelenței Sale. La sfințirea au servit 13 preoți. Un moment înălțător de inimă a fost acest act. Cântările le-a executat un mic cor format din elevi cu învățătură din seminarul nostru »Andreian«, și conduși de dl învățător Roșu, cu multă evlavie au cântat Liturgia dlui Dima.

La sfințirea acestei biserici foarte numeros public a participat din întreg giurul și din comune chiar îndepărtate de noi, deoarece știind toți marile greutăți cu cari s'a zidit această biserică, abia apucau să vadă cu ochii, în ce chip și-a dat și aici atotputernicul D-zeu nemărginitul sau ajutor. Puțini la număr, însă cu bărbăție, ne-am apucat de un lucru mare, așa zicînd, și »voind noi am putut«. Suntem de credința, că nu e bine să te dai lașității, și mai ales noi Români, ci din contră sălește-te din toate puterile a săvârși lucrul frumos și nobil.

Onoratul public ce a participat la sfințirea bisericii noastre, ca odinioară crăii dela Răsărit, ne-au venit aducîndu-ne daruri, cu deosebire vrednicii noștri vecini din Tătarești ne-au venit cu o adevărată procesiune bisericească cu prapori, întonînd cântări bisericești, încât au înălțat tare actul sfințirii bisericii noastre.

Această biserică în mare parte s'a zidit din contribuțiile benevole ale creștinilor marinișoși, adică prin colecte. Aceste colecte au fost expuse în biserică spre privire onoratului public, și pentru contribuții și alți binefăcători s'au înălțat rugăciuni ferbinți.

După serviciul divin întreg publicul a fost invitat la o masă modestă, dată de poporeni acestei biserici, desemnîndu-se locurile amăsurate stărilor.

Ridicîndu-se toasturile obișnuite, străbate știrea despre asasinarea Majestății Sale Impărătesei Regine, și ce ne-a fost nouă dată, ca primul serviciu, după sfințirea bisericii, să-l facem chiar pentru Preainalta persoană. Da, așa este!

Critica onoratului public, între care un număr foarte însemnat de inteligenți, a fost o curată laudă pentru edificatorul Părau, pentru pictorul Mareșescu, încât am auzit și măgulitoarea vorbă, că așa o biserică rar o află.

Mă mărginesc la aceste șire, căci altcum mi-ar trebui trei numeri întregi de jurnal să descriu tot, și din parte-mi pot exclama: »Acum liberează pe robul tău în pace...» că văzură ochii mei lumină spre descoperirea neamurilor. X.

Alegerea de protopresbiter la Dobra.

Luni în 24 August st. v. s'a săvârșit alegerea de protopresbiter gr.-or. pentru tractul Dobrei. Alegerii 'i-a premers serviciul divin celebrat de comisarul consistorial dl *Nicolau Ivan*, protopresbiter și asesor și de domni preoți *Ioan Serb* din *Roșcani* și *Sofroniu Olariu* din *Tisa*. Răspunsurile liturgice, după Dima, le-a cântat cu o acuratețe exemplară un cor compus din vre-o 8 elevi ai seminarului nostru »Andreian«, sub conducerea harnicului învățător din Deva dl *Toma Roșu*.

La finea serviciului, dl comisar consistorial a rostit o frumoasă vorbire plină de poezie pentru iubirea de lege și neam, care a fost primită cu însuflețite strigăte de »trăească!» Urmează o mică pauză.

La 11 ore membrii sinodului electoral, compus din toți preoții din tract și din inteligență, așa că erau trei părți oameni inteligenți și o parte țerani, se întrunesc din nou în sfânta biserică. Dl asesor consistorial ocupînd locul presidial, arată însemnătatea actului ce se face, punînd la inima fiecăruia sfatul seu, de a se lăpăda cu acest privilegiu de ori-ce patimă și interes personal, declară sinodul de deschis. După-ce se alege de notar dl *Ioan Petruțoiu* și după-ce se verifică toți membrii extraordinari noi aleși, constatîndu-se, că alegerile pretutindena s'au făcut în regulă, să constată că din 47 de membri, prezenți sunt 39.

Concurenți pentru postul de protopresbiter au fost trei inși, anume: *Avram S. Păcurariu*, adm. protopopesc, *Iosif Morariu*, preot în *Cuvîn* și *Gerasim Serb*, profesor. Sinodul parohial din parochia centrală și-a dat votul seu, așa numit »colectiv« pentru ori-și care din acești trei, asemenea și comitetul protopresbiteral 'i-a pus pe toți trei în candidație.

Să alege comisia de scrutiniu în persoanele dlor *Ioan Morariu*, *Ioan Muntean* și *Ioan Petrovițiu*, după care se face votare prin fidule. La scrutiniu se constată că dl Avram S. Păcurariu a întrunit 28 de voturi, din cari unul s'a nimicit, fiind scris pe fidula simplu numai Păcurariu, dl *Gerasim Serb* 7 voturi și *Iosif Morariu* 3 voturi, dintre cari unul asemenea s'a nimicit, fiind scris Ioan în loc de Iosif, ear' un vot a fost nimicit fiindcă fidula nu cuprindea nici un nume de al concurenților.

Protocolul luat în acest sinod se verifică, după-ce presidiul mulțamește membrilor pentru ordinea exemplară ce au observat-o la ducerea în deplinire a acestui act însemnat.

Aldea.

Stările în Creta.

Grecia crede, că insula Creta nu peste mult va fi o provincie grecească.

Aceasta o deduce din faptul, că Rusia, Anglia, Italia și Franța, cari de prezent ocupă porturile din Creta, s'ar fi înțeles ca să alunge din Creta pe toți bașibozucii, în număr de vre-o 15 mii și celelalte trupe turcești, ear' după aceea să proclame destituirea tuturor autorităților turcești și pe prințul George să-l numească de guvernator.

La numirea prințului George de guvernator se crede că Sultanul nu se va învoi, și posibil că-'i vor sta într'ajutor la aceasta și Germania și Austro-Ungaria, cari prin aceea, că și-au retras trupele din Creta, dovedesc că sunt mulțumite cu stăpînirea turcă de pe insulă.

Despre bașibozuci, fiind ei vina tuturor tulburărilor, se zice că nu mai este mult până-'i vor alunga din Creta.

La cas că cestelalte puteri nu vor fi de acord cu propunerea Rusiei de a numi de guvernator peste insulă pe prințul George, stările din Creta nu numai că nu se vor îmbunătăți, ci din contră se vor încurca tot mai mult.

NOUȚĂȚI

Parastas pentru M. S. Impărătesă-Regina Elisabeta. Mercuri la orele 9 înainte de amiază, s'a servit în biserică gr.-cat. din Orăștie un parastas, întru memoria mult regretatei Impărătese și Regine Elisabeta. Parastasilui 'i-a premers servirea sf. Liturgii de cătră protopopul local *Iuliu Rațiu*. La acest parastas au luat parte inteligența din loc, atât română cât și străină. Anume personalul judecătoriei cercuale, al magistratului orășenesc, în frunte cu primarul, precum și oficerimea dela ambele batalioane ale reg. ce staționează în Orăștie, adică 63 și 64. Atât răspunsurile liturgice cât și cele ale parastasilui, au fost date de cătră corul bisericii gr.-cat.

Al VI-lea ajutor al »Reuniunii române de înmormântare din Orăștie« s'a dat membrului *Iosif Velicska*, timar, răposat săptămîna trecută. Ajutorul dat urmașilor lui e de 46 fl. 50 cr.

»Ordul Elisabeta«. M. Sa prea bunul nostru Impărat și Rege a întemeiat, întru memoria răposatei Regine, un nou ord sub numirea de »Ordul Elisabeta«, merit a se da acelor femei, cari au merite pe terenul religiei, al umanității și al filantropiei. În legătură cu acest ord stă și o medalie, numită »Medalia Elisabeta«. Contesa Sztáray, dama

de Curte, a fost cea dintîiu care a primit marea cruce a »Ordului Elisabeta«.

Timbrele pentru documente. Cu 1 Septembrie n. timbrele vechi pentru documente au eșit din folosință, înlocuindu-se cu altele noue. Timbrarea documentelor cu timbre vechi deci nu mai are valoare. Timbrele vechi se pot răscumpăra numai până la 1 Octomvrie n.

Ziua Elisabeta — sărbătoare școlară. Ministrul Wlassics va da în curînd o ordinațiune, prin care în memoria Impărătesei va institui pe viitor ziua Elisabeta de sărbătoare școlară, în care nu se vor ține prelegeri în școlile și institutele din țeară.

Copiii născuți din căsătoria civilă. Mare necaz și supărare a produs între compatrioții noștri maghiari faptul, că un preot catolic, anume Kánovics din Budapesta, a introdus în matricula botezaților de nelegiuit pe pruncul unui oficiant. Amintitul preot a zis, că pe toți pruncii, cari se vor naște numai din căsătorii civile, îi va scrie de nelegiuiti.

Necrolog. *Ioan Hulpuș*, comerciant în Alămor, a răposat în 18 Septembrie n., în etate de 45 ani. În mormîntarea a avut loc în 20 Sept. n. Fie-'i țărîna ușoară!

Mulțumită. Adunarea generală a despărțământului V. (Seliște) a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută în acest an în Apoldul-de-jos, a binevoit a vota pentru biblioteca școlii gr.-or. de aici suma de 20 fl, care s'a și predat direcțiunii școlare pentru a fi întrebuințată spre înmulțirea bibliotecii. Din această cauză subsemnatul se simte plăcut îndemnat a-i aduce cuvenita mulțumită. Apoldul-de-jos, 9 Sept. n. 1898. *Nic. Samulescu*, dir. și inv.

O prorocire. Eată ce istorisire ne face »Münchener Zeitung«: În anul 1850, pe când fii ducelui Maximilian de Bavaria se aflau într'o zi adunați în parcul castelului din Bogenhausen, eată că apare o țigancă și roagă pe prinți și pe princese să-'i dea voie să le spună norocul. Ei se învoiră. Prințesei Elisabeta (Impărătesa Austriei), țigancă 'i-a prorocit, că se va urca pe tron, că va fi greu lovită de soarte în viața ei și că nu va muri de moarte bună...

Petrecere cu dans arangiază tinerimea română din Lipova, Duminecă în 2 Octomvrie n. a. c., în sala hotelului »Archiducele Iosif«. Venitul curat este destinat pentru tondul tinerimii studioase din Lipova.

Atentate anarchiste. Incepînd dela 1876, atentatele anarchiste se țin lanț. Dela 1878 până în prezent s'au plînuit și în mare parte s'au săvârșit următoarele atentate, îndreptate în contra domnitorilor: În 1878, la 11 Mai, anarchistul Hodel a atentat la viața împăratului Wilhelm I. al Germaniei, dar' fără succes. În 1878, la 2 Iulie, Dr. Nöbling a pușcat asupra împăratului Wilhelm I., fără a-'l nimeri. În 1878, 17 Nov., anarchistul Passamante a voit să-'l străpungă pe Umberto, regele Italiei. În 1878, 28 Oct., atentatul lui Solovieff în contra Țarului Alexandru al II-lea. În 1879, 31 Oct., atentatul lui Hartmann în contra Țarului Alexandru II. În 1879, 30 Dec., atentatul lui Otero și Gonzales în contra lui Alfonso al XII., regele Spaniei. În 1880, 7 Febr., atentat cu bombă în contra Țarului Alexandru II. În 1882, 13 Martie, atentat cu bombă în contra Țarului Alexandru II., căruia îi și cade jertfă. În 1885, 13 Iunie, Reinsdorf și soții sei au proiectat un atentat cu dinamită în contra împăratului Germaniei Wilhelm I. În 1894, 24 Iunie, asasinarea lui Sadi Carnot, de cătră Casiero Santo. În anul trecut un anarchist a voit să-'l străpungă pe regele Umberto al Italiei.

FEL DE FEL

Păstrarea crastaveților. Pentru a păstra crastaveții vreme mai îndelungată și încă verzi, e de lipsă ca să tăiem pe cei mai frumoși dintre ei, se înțelege că coadele să rămână. Îi spălăm apoi în apă și îi frecăm cu o perie moale, așa ca să fie curați, apoi îi uscăm bine. Îi stropim apoi cu albuș de ou, dar' așa ca nici o părțică să nu rămână neunsă cu albuș. Crastaveții astfel stropiți îi vom lega de o sfoară și-'i vom pune într'un loc uscat, dar' astfel, ca să nu se atingă unul de altul. În chipul acesta vom putea păstra crastaveții vreme mai îndelungată.

O nouă metodă pentru conservarea lapteului. Inginerul danez Casse a inventat o metodă, după care se se transporteze vara laptele pe distanțe mari, fără-ca să-și peardă ceva din calitățile lui. Această metodă se întrebuințează de cătră societatea de lăptărie

